

Naziv pravnog akta EU: Direktiva 2009/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o pravnoj zaštiti računalnih programa

CELEX broj: 32009L0024

Prevod:

Lingvistička redaktura:

Stručna redaktura:

Pravna redaktura:

DIREKTIVA 2009/24/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 23. travnja 2009.

o pravnoj zaštiti računalnih programa

(Kodificirana verzija)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 95.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ¹,

u skladu s postupkom utvrđenim člankom 251. Ugovora ²,

s obzirom da:

(1) Sadržaj Direktive Vijeća 91/250/EEZ od 14. svibnja 1991. o pravnoj zaštiti računalnih programa ³ je izmijenjen ⁴. Radi jasnoće i racionalnosti navedenu Direktivu trebalo bi kodificirati.

(2) Razvoj računalnih programa zahtijeva ulaganje znatnih ljudskih, tehničkih i financijskih resursa, a sami računalni program mogu biti kopirani tek za djelić troška potrebnog za njihov neovisan razvoj.

(3) Računalni programi igraju sve značajniju ulogu u širokom nizu industrijskih djelatnosti, a za tehnologiju računalnih programa se u skladu s tim može reći da je od ključne važnosti za industrijski razvoj Zajednice.

(4) Određene razlike u pravnoj zaštiti računalnih programa koju pružaju zakonodavstva država članica imaju izravne i negativne učinke na funkcioniranje unutarnjeg tržišta vezano za računalne programe.

(5) Postojeće razlike koje imaju takve učinke trebaju se ukloniti, a nove treba spriječiti u nastajanju, dok razlike koje u znatnoj mjeri ne utječu nepovoljno na funkcioniranje unutarnjeg tržišta ne treba uklanjati ili spriječiti u nastajanju.

(6) Pravni okvir Zajednice za zaštitu računalnih programa može, shodno tome, u prvoj fazi biti ograničen na to da države članice usklade zaštitu računalnih programa s autorskim pravom kao da se radi o literarnim djelima te, nadalje, da se utvrdi tko i što treba biti zaštićeno, koja su isključiva prava na koja se zaštićene osobe mogu pozvati da bi odobrile ili zabranile određene postupke i koliko dugo bi se zaštita trebala primjenjivati.

---

¹ Sl. gl. C 204, 9.8.2008., str. 24.

² Mišljenje Europskog parlamenta od 17. lipnja 2008. (još nije objavljeno u *Službenom glasniku*) i Odluka Vijeća od 23. ožujka 2009.

³ Sl. gl. L 122, 17.5.1991., str. 42.

⁴ Vidi Prilog I., dio A.

(7) Za potrebe ove Direktive pojam „računalni program” uključuje programe u bilo kojem obliku uključujući i one koji su ugrađeni u sklopovlje računala. Taj pojam također uključuje pripremni projektni rad koji služi za razvoj računalnog programa uz uvjet da je priroda pripremnog rada takva da u kasnijoj fazi od njega može nastati računalni program.

(8) S obzirom na kriterije koje treba primijeniti pri određivanju je li računalni program izvorno djelo ili nije, ne bi se trebala primjenjivati nikakva ispitivanja kvalitativnih ili estetskih vrijednosti programa.

(9) Zajednica se u potpunosti zalaže za promicanje međunarodne standardizacije.

(10) Funkcija računalnog programa je da komunicira i radi zajedno s drugim komponentama računalnog sustava i s korisnicima i u tom je smislu potrebna logička i prema potrebi fizička međupovezanost i međudjelovanje kako bi se omogućilo svim elementima softvera i sklopovlja da rade s drugim softverom i sklopovljem i s korisnicima na sve načine na koje bi trebali funkcionirati. Dijelovi programa koji omogućuju takvu međupovezanost i međudjelovanje između elemenata softvera i sklopovlja općenito su poznati kao „sučelja”. Ta funkcionalna međupovezanost i međudjelovanje općenito su poznate kao „interoperabilnost”; interoperabilnost se može definirati kao sposobnost razmjene informacija i uzajamna uporaba razmijenjenih informacija.

(11) Kako bi se izbjegla sumnja potrebno je razjasniti da je zaštićen samo izražaj računalnog programa, a da ideje i načela na kojima se temelji bilo koji element programa uključujući i one na kojima se temelje njegova sučelja nisu zaštićeni autorskim pravom prema ovoj direktivi. U skladu s tim načelom autorskog prava u mjeri u kojoj logika, algoritmi i programski jezici obuhvaćaju ideje i načela, te ideje i ta načela nisu zaštićeni ovom direktivom. U skladu sa zakonodavstvom i sudskom praksom država članica te međunarodnim konvencijama o autorskom pravu, izražaj tih ideja i načela treba zaštititi autorskim pravom.

(12) Za potrebe ove direktive, pojam “iznajmljivanje” znači činjenje dostupnim računalnog programa ili njegove kopije za korištenje, u ograničenom vremenskom razdoblju i u svrhu stvaranja profita. Taj pojam ne podrazumijeva javnu posudbu, ona, prema tome, ostaje izvan područja primjene ove direktive.

(13) Isključiva prava autora da spriječi neovlaštenu reprodukciju svojeg djela trebala bi biti podložna ograničenoj iznimci u slučaju računalnog programa da bi se omogućila reprodukcija koja je tehnički potrebna za korištenje tog programa od strane zakonitog stjecatelja. To znači da se radnje učitavanja i izvođenja nužne za korištenje primjerka programa koji je zakonito stečen, kao i radnja ispravljanja njegovih pogrešaka ne mogu zabraniti ugovorom. U nedostatku posebnih ugovornih odredaba, uključujući kad se radi o prodanom primjerku programa, zakoniti stjecatelj tog primjerka može poduzeti bilo koju radnju koja je potrebna za korištenje primjerka programa u skladu s njegovom namjeravanom svrhom.

(14) Osobu koja ima pravo koristiti računalni program ne bi trebalo sprječavati u poduzimanju radnji potrebnih za promatranje, proučavanje ili ispitivanje rada programa uz uvjet da te radnje ne povređuju autorsko pravo na tom programu.

(15) Neovlaštenim umnožavanjem, prevođenjem, prilagodbom ili izmjenom oblika koda u kojem je primjerak računalnog programa učinjen dostupnim povređuju se isključiva prava autora. Međutim, postoje okolnosti u kojima su umnožavanje koda i prijevod njegova oblika neophodni za dobivanje potrebnih informacija da bi se postigla interoperabilnost neovisno stvorenog programa s drugim programima. Stoga treba smatrati da je samo u tim ograničenim okolnostima poduzimanje radnji umnožavanja i prevođenja od strane osobe koja ima pravo korištenja primjerka računalnog programa ili u njezino ime zakonito i u skladu s dobrom praksom te da se mora smatrati da u tim okolnostima nije potrebno odobrenje nositelja prava. Cilj ove iznimke je omogućiti povezivanje svih komponenti računalnog sustava, uključujući one različitih proizvođača tako da mogu raditi zajedno. Ova iznimka od autorovog isključivog prava ne smije se koristiti tako da dovodi u pitanje zakonite interese nositelja prava ili da se suprotstavlja redovitom korištenju programa.

(16) Zaštita računalnih programa autorskim pravom ne bi trebala dovoditi u pitanje primjenu, u odgovarajućim slučajevima, ostalih oblika zaštite. Međutim, sve ugovorne odredbe koje su u suprotnosti s odredbama ove direktive, a koje su utvrđene s obzirom na dekompilaciju ili s obzirom na iznimke predviđene ovom direktivom vezano uz stvaranje sigurnosnog primjerka ili uz promatranje, proučavanje ili ispitivanje rada programa trebale bi biti ništave.

(17) Odredbe ove direktive ne dovode u pitanje primjenu pravila o tržišnom natjecanju prema člancima 81. i 82. Ugovora u slučaju kada najveći dobavljač odbije učiniti dostupnim podatke potrebne za interoperabilnost kako je definirano ovom direktivom.

(18) Odredbe ove direktive ne bi trebale dovesti u pitanje posebne zahtjeve zakonodavstva Zajednice koje je već na snazi vezano uz objavu sučelja u sektoru telekomunikacija ili odluke Vijeća koje se odnose na standardizaciju u području informacijske tehnologije i telekomunikacija.

(19) Ova direktiva ne utječe na odstupanja predviđena nacionalnim zakonodavstvom u skladu s Bernskom konvencijom o pitanjima koja nisu obuhvaćena ovom direktivom.

(20) Ovom se direktivom ne bi trebale dovoditi u pitanje obveze država članica vezane uz rokove za prijenos direktiva određenih u Prilogu I., dijelu B u nacionalno zakonodavstvo,

USVOJILI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Predmet zaštite

1. U skladu s odredbama ove direktive, države članice štite računalne programe autorskim pravom kao književna djela u značenju iz Bernske konvencije za zaštitu književnih i umjetničkih djela. Za potrebe ove direktive, pojam "računalni programi" uključuje i njima pripadajuće pripremne projektne materijale.
2. Zaštita u skladu s ovom direktivom primjenjuje se na bilo koji izražaj računalnog programa. Ideje i načela na kojima se zasniva bilo koji element računalnog programa, uključujući one koji se nalaze u podlozi njegovih sučelja, nisu zaštićeni autorskim pravom sukladno ovoj direktivi.
3. Računalni program zaštićuje se ako se radi o originalu u smislu da je program autorova vlastita intelektualna tvorevina. Nijedan drugi kriterij se ne primjenjuje za utvrđivanje podobnosti programa za zaštitu.
4. Odredbe ove direktive primjenjuju se također na programe stvorene prije 1. siječnja 1993. ne dovodeći u pitanje bilo koje radnje završene i bilo koja prava stečena prije tog datuma.

Članak 2.

Autorstvo nad računalnim programima

1. Autor računalnog programa može biti fizička osoba ili skupina fizičkih osoba, koji su kreirali program ili, kada to dopuštaju propisi država članica, pravna osoba koja je tim propisima utvrđena kao nositelj prava.
- Ukoliko zakonodavstvo države članice priznaje kolektivna djela, osoba koja je tim propisima utvrđena kao ona koja je stvorila djelo smatra se autorom.
2. Što se tiče računalnih programa koje je zajednički kreirala skupina fizičkih osoba, u tom slučaju isključiva prava su u zajedničkom vlasništvu.
3. U slučaju kada je računalni program kreirao zaposlenik prilikom obavljanja svojih dužnosti ili slijedeći upute poslodavca, samo je poslodavac ovlašten da ostvaruje sva materijalna prava iz programa kreiranog na taj način, osim ako je drugačije predviđeno ugovorom.

Članak 3.

Korisnici zaštite

Zaštita se dodjeljuje svim fizičkim ili pravnim osobama podobnima za zaštitu prema nacionalnom zakonodavstvu u vezi s autorskim pravom na književna djela.

Članak 4.

Ograničene radnje

1. Sukladno odredbama članka 5. i 6., isključiva prava nositelja prava u značenju iz članka 2. uključuju pravo da sam uradi ili odobri:

(a) trajno ili privremeno umnožavanje računalnog programa bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku, dijelom ili u cjelini. Ako je za takvo umnožavanje nužno učitavanje, prikazivanje, izvršavanje, prijenos ili pohranjivanje računalnog programa, takvi postupci predmet su odobrenja od strane nositelja prava;

(b) prevođenje, prilagođavanje, preradu i bilo koju drugu izmjenu računalnog programa, kao i umnožavanje rezultata tih postupaka, bez dovođenja u pitanje prava osoba koje su izmijenile program;

(c) bilo koji oblik distribucije u javnost, uključujući iznajmljivanje, originala računalnog programa ili njegovih kopija.

2. Prva prodaja kopije programa na području Zajednice od strane nositelja prava ili uz njegovu suglasnost iscrpljuje pravo na distribuciju te kopije u okviru Zajednice, uz iznimku prava da se nadzire daljnje iznajmljivanje programa ili njegove kopije.

Članak 5.

Iznimke od ograničenih radnji

1. U nedostatku posebnih ugovornih odredaba za poduzimanje radnji iz podstavaka (a) i (b) članka 4. stavka 1. nije potrebno odobrenje nositelja prava ako su te radnje zakonitom stjecatelju potrebne za korištenje računalnog programa u skladu s njegovom namjeravanom svrhom, uključujući i za ispravljanje pogrešaka.

2. Pravljenje pričuvne kopije od strane osobe koja ima pravo da koristi računalni program ne može biti spriječeno ugovorom ako je to nužno za korištenje.

3. Osoba s pravom da koristi kopiju računalnog programa ovlaštena je da, bez odobrenja samog nositelja prava na program, promatra, proučava ili provjerava funkcioniranje programa da bi utvrdila koje ideje i načela se nalaze u podlozi bilo kojeg elementa programa, ako to radi za vrijeme bilo kojeg od postupaka učitavanja, prikazivanja, izvršavanja, prenošenja ili pohranjivanja programa, za koje je ovlaštena.

Članak 6.

Dekompiliranje

1. Odobrenje nositelja prava ne zahtijeva se kada su umnožavanje koda i prevođenje njegova oblika u smislu podstavaka (a) i (b) članka 4. stavka 1. nužni za dobivanje informacija potrebnih za postizanje interoperabilnosti neovisno stvorenog računalnog programa s drugim programima uz uvjet da su zadovoljeni sljedeći kriteriji:

(a) da se navedeni postupci vrše od strane korisnika licence ili druge osobe s pravom korištenja kopije programa, ili u njihovo ime od strane osobe ovlaštene za to;

(b) da informacija nužna za postizanje interoperabilnosti nije već ranije bila lako dostupna osobama navedenim u podstavku (a); i

(c) da su ti postupci ograničeni na dijelove originalnog programa nužne za postizanje interoperabilnosti.

2. Informacije dobivene primjenom odredbi stavka 1. ne smiju se:

(a) koristiti za ciljeve drukčije od postizanja interoperabilnosti neovisno stvorenog računalnog programa;

(b) prenositi drugima osim kada je to potrebno za postizanje interoperabilnosti neovisno stvorenog računalnog programa; ili

(c) koristiti za razvoj, proizvodnju ili stavljanje na tržište sadržajno sličnog računalnog programa u njegovom vanjskom obliku, ili za bilo koju drugu radnju kojom se povređuje autorsko pravo.

3. U skladu s odredbama Bernske konvencije za zaštitu književnih i umjetničkih djela, odredbe ovog članka ne smiju se tumačiti tako da omogućuju da se njegova primjena koristi na način kojom se nerazumno dovode u pitanje zakoniti interesi nositelja prava ili na način koji je u suprotnosti s redovitim iskorištavanjem računalnog programa.

Članak 7.

Posebne mjere zaštite

1. Ne dovodeći u pitanje odredbe članaka 4., 5. i 6. države članice predviđaju, u skladu s njihovim nacionalnim zakonodavstvima, odgovarajuće pravna sredstva protiv osobe koja poduzme bilo koju od sljedećih radnji:

(a) bilo koju radnju stavljanja u promet primjerka računalnog programa, znajući ili imajući razloga vjerovati da je to primjerak kojim se povređuje pravo;

(b) posjedovanje, u komercijalne svrhe, primjerka računalnog programa, znajući ili imajući razloga vjerovati da je to primjerak kojim se povređuje pravo;

(c) bilo koju radnju stavljanja u promet ili posjedovanje, u komercijalne svrhe, bilo kojeg sredstva čija je jedina namjena olakšati neovlašteno uklanjanje ili osujećivanje rada tehničkog uređaja koji služi za zaštitu računalnog programa.

2. Svaki primjerak računalnog programa kojim se povređuje pravo podliježe zapljeni u skladu sa zakonodavstvom predmetne države članice.

3. Države članice mogu predvidjeti zapljenu bilo kojih sredstava iz podstavka (c) stavka 1.

Članak 8.

Nastavak primjene drugih pravnih propisa

Odredbe ove direktive ne dovode u pitanje bilo koje druge pravne propise kao što su oni koji se odnose na prava iz patenata, žigove, neloyalnu konkurenciju, poslovnu tajnu, zaštitu poluvodičkih proizvoda ili ugovorno pravo.

Bilo koje ugovorne odredbe u suprotnosti s člankom 6. ili iznimkama predviđenima stavcima 2. i 3. članka 5. su ništave.

Članak 9.

Dostava

Države članice Komisiji dostavljaju odredbe nacionalnoga zakonodavstva donesene u području na koje se odnosi ova direktiva.

Članak 10.

Stavljanje izvan snage

Direktiva 91/250/EEZ kako je izmijenjena direktivom navedenom u Prilogu I. dijelu A stavlja se izvan snage ne dovodeći u pitanje obveze država članica vezane za rokove za prijenos u nacionalno zakonodavstvo direktiva navedenih u Prilogu I. dijelu B.

Upućivanja na direktivu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu direktivu i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom iz Priloga II.

Članak 11.

Stupanje na snagu

Ova direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom glasniku Europske unije*.

Članak 12.

Adresati

Ova je direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu 23. travnja 2009.

Za Europski parlament
Predsjednik
H.-G. PÖTTERING

Za Vijeće
Predsjednik
P. NEČAS

PRILOG I.

DIO A

Direktiva stavljena izvan snage s izmjenom

(iz članka 10.)

Direktiva Vijeća 91/250/EEZ
(Sl. gl. L 122, 17.5.1991., str. 42.)

Direktiva Vijeća 93/89/EEZ   -samo članak 11. stavak 1.
(Sl. gl. L 290, 24.11.1993., str. 9.)

DIO B

Popis rokova za prijenos u nacionalno zakonodavstvo

(iz članka 10.)

Direktiva	Rok za prijenos
91/250/EEZ	31. prosinca 1992.
93/98/EEZ	30. lipnja 1995.

PRILOG II.

Korelacijska tablica

Direktiva 91/250/EEZ	Ova Direktiva
Članak 1. stavci 1., 2. i 3.	Članak 1. stavci 1., 2. i 3.
Članak 2. stavak 1., prva rečenica	Članak 2. stavak 1., prva točka
Članak 2. stavak 1., druga rečenica	Članak 2. stavak 1., druga točka
Članak 2. stavci 2. i 3.	Članak 2. stavci 2. i 3.
Članak 3.	Članak 3.
Članak 4., uvodni dio	Članak 4. stavak 1., uvodni dio
Članak 4. točka (a)	Članak 4. stavak 1. podstavak (a)
Članak 4. točka (b)	Članak 4. stavak 1. podstavak (b)
Članak 4. točka (c), prva rečenica	Članak 4. stavak 1. podstavak (c)
Članak 4. točka (c), druga rečenica	Članak 4. stavak 2.
Članci 5., 6. i 7.	Članci 5., 6. i 7.
Članak 9. stavak 1., prva rečenica	Članak 8. prvi pasus
Članak 9. stavak 1., druga rečenica	Članak 8. drugi pasus
Članak 9. stavak 2.	Članak 1. stavak 4.
Članak 10. stavak 1.	-
Članak 10. stavak 2.	Članak 9.
-	Članak 10.
-	Članak 11.
Članak 11.	Članak 12.
-	Prilog I.
-	Prilog II.